

Renowacja grobów wojennych z okresu I wojny światowej w Kosmowie

Na cmentarzu parafialnym w Kosmowie znajdują się 3 groby mające wartość pamiątek historycznych, związane z działaniami wojennymi, które dotknęły rejon Kalisza ponad 110 lat temu.

Przez większość XIX w. i w pierwszych latach XX w. Kaliskie stanowiło najbardziej na zachód wysuniętą część Imperium Rosyjskiego. Gdy 1 sierpnia 1914 r. Niemcy wypowiedziały Rosji wojnę, co stanowiło część łańcucha zdarzeń stanowiących początek I wojny światowej, rosyjscy dowódcy zdecydowali się oddać Kalisz i jego okolice bez walki. Zdawali sobie bowiem sprawę z trudności, jakie wiązały się z obroną tak bardzo na zachód wysuniętych pozycji. W pierwszych tygodniach konfliktu główne walki toczyły się na innych odcinkach frontu – w Prusach Wschodnich (m.in. bitwa pod Tannenbergiem) i w Galicji (z kluczowym starciem pod Gródkiem Jagiellońskim). O dalszych losach rejonu kaliskiego zdecydowały wydarzenia z przełomu listopada i grudnia 1914 r., które przeszły do historii jako bitwa pod Łodzią (inaczej nazywana także bitwą pod Brzezunami). Obecnie jest ona uznawana za jedną z trzech największych bitew na froncie wschodnim w 1914 r. i jednocześnie przykład pierwszego „blitzkriegu” w dziejach światowej sztuki wojennej.

W ramach bitwy pod Łodzią Niemcy wykorzystali natarcie kilku dużych jednostek armijnych, rozlokowanych na kilkusetkilometrowym froncie, rozciągającym się od Wielunia na południu po Toruń na północy. W jej efekcie zajęli Łódź i zepchnęli Rosjan na linię rzek Wisły, Bzury i Rawki. Szacuje się, że straty wyniosły 110 tysięcy żołnierzy po stronie rosyjskiej i 90 tysięcy po stronie niemieckiej.

Z wydarzeniami z późnej jesieni 1914 r. związane są trzy groby wojenne, zlokalizowane na cmentarzu parafialnym w Kosmowie w Gminie Ceków Kolonia. Są to miejsca pochówku dwóch nieznanych z nazwiska i jednego zidentyfikowanego (Myloglaz, ew. Myloglas) żołnierzy rosyjskich, którzy zginęli w bliżej nieokreślonych okolicznościach, najpewniej w walkach z wojskami niemieckimi. Świadczyć o tym mogą niemieckobrzmiące inskrypcje nagrobne, wykonane na krzyżach typowych dla pochówków żołnierzy Armii Cesarstwa Niemieckiego. Przez wiele lat obiekty te pozostawały zapomniane i stopniowo ulegały degradacji. Dzięki współpracy władz wojewódzkich i samorządowych udało się je odnowić, nie tylko przeprowadzając renowację krzyży z inskrypcjami, ale także urządzając na nowo te miejsca poprzez ich okrawężnikowanie i wysypanie grysem. Na ten cel w 2024 r. Wojewoda Wielkopolski przeznaczył kwotę 9 000 zł, a zadanie na mocy porozumienia wykonała Gmina Ceków Kolonia.

Pierwszowojenne groby żołnierskie w Kosmowie – do góry stan sprzed remontu (25 lipca 2023 r.; zasób własny WUW w Poznaniu), na dole stan po renowacji (30 lipca 2025 r.; zasób własny WUW w Poznaniu)

